

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I inkomstskattelagen föreslås ändringar som innebär att 20 % av inkomsten från personalfonder skall vara skattefri och att resten av denna inkomst skall betraktas som skattepliktig förvärvsinkomst. Förslaget bygger på statsrådets principbeslut av den 18 oktober 1995 om de åtgärder Finlands sys-selsättningsprogram kräver.

Vidare föreslås stadganden om att de kostnadsersättningar kommissionen betalar till s.k. nationella experter från Finland som för-

ordnas till tjänstgöring vid Europeiska gemenskapernas kommission skall vara skattefria.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen tillämpas för första gången på inkomst från personalfonder vid beskattningen för 1996. I fråga om kostnadsersättningar föreslås lagen dock tillämpas första gången redan vid beskattningen för 1995.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Lindrad beskattning av inkomst från personalfonder

1.1.1. Personalfonder

Personalfondslagen (814/89) trädde i kraft vid ingången av 1990. Syftet med fonderna var att fördjupa företagets interna samarbete samt främja ekonomisk demokrati och företagens konkurrenskraft. En fond kan bildas vid ett företag med minst 30 anställda eller vid en resultatenhet med minst tio anställda inom ett sådant företag. Fonden bildas av de anställda. En förutsättning för att en fond skall kunna bildas är att företaget har tagit i bruk ett vinstpremie-system och betalar vinstpremieandelar till fonden enligt detta system. Det kapital som inflyter från vinstpremieandelarna och från det överskott de producerar fördelas mellan medlemmarnas fondandelar, som kan lyftas när förutsättningarna i lagen och fondens stadgar uppfylls. Inkomsten från fonden utgör skattepliktig förvärvsinkomst för de anställda.

För närvarande finns det 41 registrerade fonder med totalt 90 000 arbetstagare som medlemmar. Merparten av de nuvarande

fonderna inledde sin verksamhet 1990 och 1991. Under depressionsåren har inga nya fonder bildats. Intresset för fondsparandet har svalnat också på grund av vissa stadganden i personalfondslagen och den skattemässiga behandlingen av inkomst från personalfonder.

För närvarande anses stimulans av personalfondssparandet ändamålsenligt ur såväl sysselsättningspolitisk som samhällsekonomisk synvinkel. Republikens president Martti Ahtisaaris sysselsättningsarbetsgrupp rekommenderade också fondbildning som ett sätt att minska löneförhöjnings- och inflationstrycket. Arbetsgruppen föreslog även vissa ändringar i personalfondslagen och en lindring av den skattemässiga behandlingen av inkomst från fonder.

De stadganden i personalfondslagen som har konstaterats minska viljan att spara har som ett led i regeringens sysselsättningsprogram ändrats genom en lag av den 22 december 1995 (1660/95) bl.a. genom att den medlemsandel som influtit kan lyftas tidigast när fem år har förflutit från det att den anställda blev medlem i fonden. Tidigare krävdes medlemskap i minst tio år. Vidare har den fondandel som kan lyftas höjts från 10 % till 15 %. I detta sammanhang fattades

också beslut om att ändra den skattemässiga behandlingen av inkomst från fonder.

1.1.2. Skattemässig behandling av inkomst från personalfonder

Det faktum att inkomsten från personalfonder i sin helhet har beskattats som förvärvsinkomst enligt det progressiva systemet har inte bidragit till att öka intresset för fondsparande. Den skattemässiga behandlingen som nu tillämpas bygger på inkomstskattelagens (1535/92) princip att inkomst i pengar eller pengars värde som har förvärvats på grundval av ett arbetsförhållande skall beskattas som förvärvsinkomst. Exempelvis företagsledningens förmån från optionslån beskattas på motsvarande sätt som förvärvsinkomst. Det är ju dock inte förmånstagaren, dvs. den anställda, som placerar i fonden, utan det företag som är arbetsgivare. Företaget är även berättigat att dra av den placerade vinstpremieandelen i sin beskattning. På grund av detta är beskattningen av vinstpremieandelar ganska lindrig i jämförelse med investeringsobjekt som inte är avdragsgilla, trots att inkomsten beskattas som förvärvsinkomst. Den ytterligare lindringen av beskattningen kan därför inte motiveras med att den nuvarande beskattningen är sträng, utan den skall ses som ett sätt att stimulera personalfondssparandet.

1.1.3. Förslag

I propositionen föreslås att 20 % av inkomsten från personalfonder skall vara helt och hållet skattefri medan den övriga delen även i fortsättningen skall utgöra skattepliktig förvärvsinkomst. Enligt förslaget skall ändringarna i inkomstskattelagen tillämpas på inkomst som lyfts från fonderna fr.o.m. ingången av 1996.

1.2. Kostnadsersättningar till nationella experter

1.2.1. Nationella experter

Europeiska gemenskapernas kommission och gemenskapens övriga institutioner har både ordinarie och visstidsanställd personal i sin tjänst. Dessutom är man tvungen att använda sig av tillfälligt anställda samt annan hjälppersonal och konsulter. Kommissionen kan för sina uppgifter även använda en sär-

skild personalgrupp, nämligen s.k. nationella experter som förordnas till tjänstgöring vid kommissionen.

I Europeiska gemenskapernas kommission kommer det att arbeta uppskattningsvis 25 nationella experter från Finland, vilka har förordnats till tjänstgöring inom kommissionen. De rekryteras inom ministeriernas tjänstemannakår eller inom den övriga offentliga sektorn. Kommissionen kan också anta någon som arbetar för en privat arbetsgivare till nationell expert.

För nationella experter som förordnas till tjänstgöring vid kommissionen gäller kommissionens beslut av den 26 juli 1988 (WP E/894/88). Enligt bestämmelserna i beslutet kan arbetet vara från tre månader till tre år. En och samma person kan arbeta som nationell expert endast en gång. I regel ingår de finländska experterna avtal på ett år, i vilka ingår rätt att förlänga avtalet ända upp till tre år. Expertens arbetsgivare i Finland kvarstår som arbetsgivare och utbetalare av lönen, och experterna ställs endast till kommissionens förfogande för den överenskomna tiden.

På nationella experter som förordnas till tjänstgöring vid det gemensamma forskningscenter som lyder under kommissionen (Joint Research Centre) tillämpas samma kommissionsbestämmelser av den 26 juli 1988 som på nationella experter som förordnas direkt i kommissionens tjänst. Vid forskningscentret arbetar uppskattningsvis högst tio nationella experter från Finland.

1.2.2. Kostnadsersättningar

Kommissionen betalar de nationella experterna utkomstbidrag och eventuellt också fasta tillägg till utkomstbidrag som skall täcka kostnaderna för uppdragen. Vidare ersätts resekostnader, flyttningkostnader och kostnader för särskilda uppdrag. Lönen beskattas enligt den nationella lagstiftningen.

Utkomstbidraget motsvarar till sitt belopp det dagtraktamente som betalas kommissionens tjänstemän i löneklasserna A4—A8 (i medeltal 3 500 belgiska franc per dygn, dvs. ca 500 mark). Bidraget betalas ut månatligen. Bidragets belopp påverkas inte av om den nationella experten under tjänstgöringstiden har familjen med sig eller inte på tjänstgöringsorten.

Utkomstbidraget för en nationell expert som förordnats till tjänstgöring vid det ge-

mensamma forskningscentret kan genom beslut av centrets generaldirektör höjas med 30 %, om den förordnade är särskilt kompetent. Det fasta tillägg till utkomstbidraget är av den storleken att det sammanlagda beloppet av personens årslön och det ovan nämnda utkomstbidraget motsvarar grundlönen på nivå 1 i löneklass A8 eller B5 för en tjänsteman vid kommissionen.

Flyttar experten inte sitt bohem till tjänstgöringsorten betalas han en gång i månaden priset av en flygresa tur och retur mellan tjänstgöringsorten och hemlandet. Flyttas bohem till tjänstgöringsorten betalas en gång om året priset av en flygresa tur och retur mellan tjänstgöringsorten och hemlandet för experten själv, maken och barn som står under expertens vårdnad. Vidare får experten, maken och de barn experten har vårdnaden om ersättning för resan till tjänstgöringsorten när arbetet börjar eller när flytningen sker samt för återresan till hemlandet när tjänstgöringen upphör. Kostnaderna för flytningen till tjänstgöringsorten ersätts om arbetet varar i minst två år. En expert som under tjänstgöringstiden förordnas att utföra ett särskilt uppdrag för kommissionens räkning får kostnaderna för detta uppdrag ersatta enligt de bestämmelser om ersättning av kostnader som kommissionen har godkänt.

1.2.3. Skattemässig behandling av kostnadsersättningar

På ersättningar från kommissionen tillämpas inte protokollet om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna. Enligt protokollet befrias de löner och arvoden som Europeiska unionen betalar sina tjänstemän och sin personal från nationell beskattning, men intern skatt skall betalas till unionen. En del av ersättningarna betalas till ett fast belopp, utan att någon utredning krävs över de verkliga kostnaderna. Kostnadsersättningar som inte enligt andra stadganden är skattefria utgör enligt inkomstskattelagen skattepliktig inkomst i den mån de överskrider beloppet för de faktiska avdragsgilla utgifterna. Den interna finska skattelagstiftningen samt de avtal som ingåtts mellan Finland och Belgien samt Finland och Luxemburg för att undvika dubbelbeskattning kan i vissa fall leda till att ersättningarna beskattas i Finland.

Också i Sverige kan bestämmelser i den interna skattelagstiftningen och skatteavtalen leda till att ersättningarna beskattas i Sverige. En utredning som i Sverige behandlat tjänstgöringsvillkoren har i sitt betänkande (SOU 1995:89) bl.a. utrett beskattningen av ersättningar från kommissionen. Utredningen konstaterar att rekryteringen av nationella experter från Sverige försvåras om nettoin-vån på utkomstbidraget inte motsvarar den nivå som gäller i de andra medlemsstaterna. Som lösning på problemet föreslår kommittén att utkomstbidraget antingen helt befrias från skatt i Sverige eller att arbetsmarknadsparterna ingår ett kollektivavtal om hur merkostnader som uppdrag för nationella experter medför skall ersättas. Till slut konstaterar utredningen att avgörandet måste ske snabbt, vilket alternativ man än väljer. Den ersättningsnivå som gäller i dag med en beskattad ersättning från kommissionen kan tänkas leda till att rekryteringen av nationella experter från Sverige hämmas. Enligt kommittén kräver frågan ytterligare beredning, närmast inom finansdepartementet, för att problemet skall kunna lösas.

Kostnadsersättningarna från kommissionen till nationella experter som sänts ut från många andra EU-stater, t.ex. Nederländerna, Italien, Grekland, Portugal, Frankrike, Tyskland, Danmark och Förenade konungariket, räknas i regel inte som skattepliktig inkomst i dessa stater.

1.2.4. Förslag

I propositionen föreslås att de kostnadsersättningar som Europeiska gemenskapernas kommission betalar inte skall utgöra skattepliktig inkomst för de nationella experter från Finland som förordnas till tjänstgöring vid kommissionen. Skattefriheten föreslås även gälla ersättningar som det gemensamma forskningscentret betalar nationella experter.

Lagen skall enligt förslaget tillämpas redan på kostnadsersättningar som betalats 1995.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga väsentliga statsfinansiella effekter.

3. Ärendets beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet och om den del den gäller inkomst från personalfonden i samband med arbetsmarknadsorganisationerna.

4. Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.
Enligt förslaget ändras den skattemässiga

behandlingen av inkomst från personalfonder vid ingången av 1996. Lagen föreslås bli tillämpad första gången på inkomst som lyfts från fonderna under 1996.

I fråga om kostnadsersättningar till nationella experter som förordnats till tjänstgöring vid Europeiska gemenskapernas kommission tillämpas lagen första gången redan vid beskattningen för 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 65 § inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/92) och
fogas till lagen en ny 76 a § som följer:

65 §

Inkomst från personalfonder

Från personalfonder erhållna fondandelar och överskott utgör skattepliktig förvärvsinkomst till 80 procent. I övrigt är inkomsten skattefri.

76 a §

Skattefria kostnadsersättningar till nationella experter

Ersättningar som Europeiska gemenskapernas kommission betalar för att täcka de sär-

skilda kostnaderna och de ökade levnads-kostnaderna för skötseln av uppdrag som sådan nationell expert som förordnats till tjänstgöring vid kommissionen utgör inte skattepliktig inkomst. Som sådan ersättning räknas utkomstbidrag, fast tilläg till utkomstbidrag samt ersättning för resekostnader, flyttningkostnader och kostnader för särskilda uppdrag eller andra jämförbara ersättningar som kommissionen betalar.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 1996. Lagens 76 a § tillämpas dock första gången redan vid beskattningen för 1995.

Helsingfors den 26 januari 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Arja A lho

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 65 § inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/92) och
fogas till lagen en ny 76 a § som följer:

Gällande lydelse

65 §

Inkomst från personalfonder

Från personalfonder erhållna fondandelar och överskott är skattepliktig förvärvsinkomst.

Föreslagen lydelse

65 §

Inkomst från personalfonder

Från personalfonder erhållna fondandelar och överskott utgör skattepliktig förvärvsinkomst till 80 procent. I övrigt är inkomsten skattefri.

76 a §

Skattefria kostnadsersättningar till nationella experter

Ersättningar som Europeiska gemenskapernas kommission betalar för att täcka de särskilda kostnaderna och de ökade levnadskostnaderna för skötseln av uppdrag som sådan nationell expert som förordnats till tjänstgöring vid kommissionen utgör inte skattepliktig inkomst. Som sådan ersättning räknas utkomstbidrag, fast tillägg till utkomstbidrag samt ersättning för resekostnader, flyttningkostnader och kostnader för särskilda uppdrag eller andra jämförbara ersättningar som kommissionen betalar.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 1996. Lagens 76 a § tillämpas dock första gången redan vid beskattningen för 1995.

